

מהתעללות להתעלות

'תפילת חנה' – סיפורה המרתק של משפחה תנ"כית,
מקפל בתוכו את תמצית חיינו
וההתמודדויות של כל אחד מאיתנו,
ורלוונטי לנו במיוחד ביום החשוב ביותר – ראש השנה

חוברת למרצה

תובנות לחיים

טעימה מתורתו של הרבי

ראש השנה

THE
SHLUCHIM
OFFICE

לתרומות והקדשות, צרו קשר: jewishinsights@shluchim.org

©

Published and Copyright 2022 by

Shluchim Office International

816 Eastern Parkway, Brooklyn, NY 11213

718.221.0500

5782 - 2022

נוסד בימי השבעה לזכרון ולע"נ הרב גבריאל נח וזוגתו רבקה הי"ד הולצברג
שלוחי הרבי במומבאי, הודו

תוכן השיעור:

5. א. תפילת חנה.....

אלקנה עולה לרגל את כל משפחתו ובדרך סוחף אחריו את כל העם. חנה, אחת מנשותיו, עצובה מכך שאין לה ילדים. פנינה, האישה האחרת, מקניטה ומצערת אותה על כך. במר נפשה חנה ניגשת אל המשכן ומתחננת לה' לזרע, אותו היא תקדיש לה'. (מקור 1)

7. ב. לימוד זכות.....

למרות שפנינה מצטיירת בסיפור כאישה לא נחמדה, מנסה החכם התלמודי רבי לוי ללמד עליה זכות – שכוונתה הייתה לטובה (מקור 2).

הקב"ה מתפאר בפני השטן בצדקותו של איוב, אך השטן מקטרג על איוב ומנסה לקעקע את חוסנה של אמונתו. הוא מביא עליו נסיונות קשים (מקור 3). האם אפשר למצוא מניעים חיוביים בהתנהגותו?

11. ג. הרובד הפנימי.....

הבעל שם טוב מסביר, שפנינה רומז לסטרא אחרא, וחנה רומז לקדושה. (מקור 4). הרבי מסביר, שהוא לומד זאת מעצם ההשוואה של התלמוד בין פנינה לשטן. ועל פי זה, המשמעות הפנימית של המלים 'ויהי לפנינה ילדים ולחנה אין ילדים' הם זעקה נוקבת: מדוע כאשר מדובר על תחומי החומר בעולם - "יש ילדים" שעוסקים בהם, ואילו לחנה – לרוחניות - "אין ילדים"?

בשיחה אחרת מסביר הרבי שהשם 'חנה' מסמל התנהגות שרוצה למצא יחף בעיני ה', ואילו השם 'פנינה' מסמל התעסקות בחומר העולם הזה – פנינים. 'חנה' מתאוננת על כך שאין לה ילדים – אין לה השפעה בעולם, וכשאלקנה מנסה לנחם אותה שאנכי טוב לך מעשרה בנינים שמספיק שהיא עצמה צדיקה, היא עונה שהיא לא מסתפקת בכך, ומבקשת מה' ילדים שישפיעו בעולם לצד הקדושה.

כדי לחולל שינוי מיסטי נדרשת פעולה פרקטית. בכדי לפתח את עבודת 'חנה' הרוחנית שתשפיע על העולם, צריך להתחיל קודם בהולדת ילדים בגשמיות.

פתיחה

בשיעור זה נתמקד בסיפור המופיע בהפטרות היום הראשון של ראש השנה, אודות תפילת חנה לזרע ולידת בנה, שמואל הנביא (ההפטרה מתקשרת לקריאת בתורה באותו יום על בשורת הולדת יצחק לאברהם ושרה).

כפי שלמדנו בעבר, התורה בנויה משכבות רבות ולכל סיפור והלכה יש משמעות עמוקה יותר ממה שנראה במבט שטחי. תחילה, נלמד את הסיפור של חנה בפרשנותו הפשטנית, ואז נחדור אל הרובדים הפנימיים על פי תורת החסידות.

השיעור לראש השנה

משיחת ו' תשרי, ה'תשכ"ז, בלתי מוגה.
תורת מנחם כרך מ"ח עמ' 50
ומשיחת ליל שמחת תורה (קודם הקפות), ה'תשכ"ד
תורת מנחם כרך ל"ח עמ' 113

[לחץ כאן לשמיעת שיחת ו' תשרי](#)

א. תפילת חנה

אנו עומדים לקרוא פרק מספר שמואל, שמציג בפנינו סיפור משפחתי מורכב. במרכז עומדות שלוש דמויות, ששוררת ביניהן מערכת יחסים סבוכה: שתי נשים, חנה ופנינה, שנשואות לגבר אחד – אלקנה.

הנביא מצביע על הפערים הגדולים בין שתי הנשים כעל מי שעומדים בליבת היחסים המעורערים ביניהן: פנינה התברכה בילדים רבים ולעומתה חנה היא חשוכת ילדים.

מקור 1 ספר שמואל א', פרק א'

נעים להכיר: אלקנה, ונשותיו חנה ופנינה

וַיְהִי אִישׁ אֶחָד מִן הַרְמְתִים צוֹפִים מֵהָר אֶפְרַיִם, וְשֵׁמוֹ אֶלְקָנָה בֶן־יִרְחָם בֶּן־אֵלִיהוּא בֶן־תַּחֲזִי בְּדִצְרֵן אֶפְרַתִּי. וְלוֹ שְׁתֵּי נָשִׁים: שֵׁם אַחַת חָנָה וְשֵׁם הַשְּׁנִיָּה פְּנִינָה.

וַיְהִי לְפָנֶיהָ יְלָדִים, וּלְחָנָה אֵין יְלָדִים.

וְעַלָּה הָאִישׁ הַהוּא מְעִירוֹ מִיָּמִים יְמִימָה לְהַשְׁתַּחֲוֹת וּלְזַבַּח לַה' צְבָאוֹת בְּשֵׁלָה.

משפחה שהביאה אלפים למשכן ה'

העלייה לרגל הייתה מצווה אהובה במיוחד על אלקנה ובני משפחתו. חז"ל מספרים שאלקנה היה פעיל נמרץ לעידוד העלייה לרגל, וסחף אחריו עוד רבים.

[סיבת המסע: 'עלייה לרגל'. מצווה מהתורה (שמות ל"ד, כ"ג) לבקר בבית-המקדש בחג הסוכות, בחג הפסח ובחג השבועות: "שִׁלַּשׁ פְּעָמִים בְּשָׁנָה יִבָּאָה כָּל זָכוֹרְךָ אֶת פְּנֵי הָאֵדֶן ה', אֲלֵהִי יִשְׂרָאֵל". הזוהר הקדוש מפרש, שהעלייה המדוברת כאן אירעה בראש-השנה, ואלקנה נהג לעלות למקדש בשילה גם בחג הזה.

היעד: משכן שילה. בשילה הקדומה שבדרום השומרון הקימו בני ישראל מקדש זמני, עד לבניית בית המקדש הראשון בירושלים. משכן שילה פעל 369 שנה, בין השנים ב'תק"ב – ב'תתע"א.

ילקוט שמעוני על נ"ך, ע"ז, ה'

אֶלְקָנָה וְאִשְׁתּוֹ בְּנֵיוֹ וְאֶחָיוֹתָיו וְכָל קְרוֹבָיו הָיָה מַעֲלֶה עִמּוֹ לְרֵגֶל, וּבָאִים וְלֹנִים בְּרַחֲוֵבָה שָׁל עִיר וְהִיתָה הַמְּדִינָה מְרֻגְשָׁת וְהָיוּ שׂוֹאֲלִין אוֹתוֹ: לְהִיכֵן תִּלְכּוּ? וְאוֹמְרִים: לְבֵית ה' שְׁבִשִׁילָה שְׁמִשָּׁם תִּצָּא תוֹרָה וּמִצְוֹת.

ואתם למה לא תבואו עמנו ונגלך יחד? מייד עיניהם משגרות דמעות,
אומרים להם: גלך עמכם!

ואומרים להם: הן, עד לשנה הבאה חמשה בתים, לשנה אחרת עשרה
בתים, עד שהיו כלם עולים. ובדרך שהיה עולה שנה זו לא היה עולה
שנה אחרת, עד שהיו כלם עולים.

אמר לו הקב"ה: אלקנה, אתה הכרעת את ישראל לכף זכות וחנוכתם
במצות וזכו רבים על ידך, אני אוציא בן ממך שיכריע את ישראל לכף
זכות ויחנך אותם במצות. הא למדת שבשכר אלקנה - שמואל.

קנטרונות משפחתית

אלא שבזמן שאלקנה ובני המשפחה חוגגים ושמחים, בליבה של חנה שורר עצב גדל והולך. החלל
שבנפשה כואב במיוחד בארוחות החגיגיות המשותפות. כל מי שסובל מבידוד יכול להזדהות עם
חנה שמביטה בזאטוטים שמקיפים את פניה, בקולות הצחוק וברגעי האושר המשפחתיים, בעוד
היא מכונסת בתוך עצמה. הכול מחכים לחג המשפחתי ולהמולה, אבל עבור האישה העקרה החג הוא
סיוט שמעצים את הסבל שלה

גם אלקנה מבחין בכך, ומנסה לפצות את רעייתו:

ויהי היום, ויזבח אלקנה. ונתן לפננה אשתו ולכל בניה ובנותיה מנות. ולחנה
יתן מנה אחת אפים כי את חנה אהב וה' סגר רחמה.

מצודת דוד על הפסוק

מנה אחת. רוצה לומר: מיחדת ביופי. וה' סגר רחמה. ולא ילדה,
והיתה מצרה. ולזה הראה לה חבה יתרה להפיג צערה.

בעוד אלקנה מביע אמפתיה לחנה ומנסה לנחם אותה במנה כפולה של תבשיל מהבהיל, דווקא
פנינה, ה'צרה', מגלה יחס הפוך לגמרי. במקום לחבק ולנחם את חנה היא יורדת לחייה.

וכעסתה צרתה גם כעס בעבור הרעמה כייסגר ה' בעד רחמה.

ילקוט שמעוני, שמואל א', פרק א', סימן ע"ז

"וכעסתה צרתה גם כעס" - מכעסת וחוזרת ומכעסת.

מה היתה אומרת לה? לקחת לבגד גדול סוּדֵר וכתנת וחלוק?

אמר ר' נחמן בר אבא: היתה פננה משכמת ואומרת לחנה: אין את
עומדת ומרחצת פניהם של בניך, כדי שילכו לבית הספר? ובשש
שעות היתה אומרת לה: חנה, אין את עומדת ומקבלת בניך שבאו
מבית הספר?

רב תנחום בר אבא אמר: היו יושבים לאכול והיה אלקנה נותן לכל אחד ואחד מבניו חלקו, היתה פגנה מתפוגגת להכעיס את חנה והיתה אומרת לאלקנה: תן לזה בני חלקו ולזה בני חלקו - ולזה לא נתת חלקו.

לנגד עינינו מצטייר דפוס של התאכזרות מצד פנינה כלפי חנה. במקום שפנינה תשמח בחלקה, ותודה לבורא על מזלה הטוב, היא זורה מלח על הפצעים של חנה, ומקפידה לעשות זאת בכל שנה ושנה מחדש:

וכן יעשה שנה בשנה מדי עלתה בבית ה' כן תכעסנה.

בסיפורנו מתרחשת התפנית. חנה כבר איננה יכולה להישאר שוות נפש אל מול ההצקות של פנינה. היא פורצת בבכי ודוחה את המנה המוגשת לה:

ותבכה ולא תאכל. ויאמר לה אלקנה אישה: חנה, למה תבכי? ולמה לא תאכלי? ולמה ירע לבבך? הלא אנכי טוב לך מעשרה בנים.

תפילה מעומק הלב

חנה לא מקבלת את תנחומיו של אלקנה. אבל אז, דווקא מתוך המשבר הרגשי, חנה קמה ועושה מעשה. במבט לאחור, הצעד של חנה יוצר את הטוויסט בעלילת חייה: חנה לוקחת את גורלה בידיה. במקום לשבת ולבכות היא הולכת להתפלל לאלוקים ולשנות את הסיפור.

ותקם חנה אחרי אכלה בשלה ואחרי שתה, ועלי הכהן ישב על-הכסא על-מזוזת היכל ה'. והיא מרת נפש ותתפלל על-ה' ובכה תבכה. ותדר נדר ותאמר: ה' צבאות אם-ראה תראה בעני אמתך וזכרתני ולא-תשכח את-אמתך ונתתה לאמתך זרע אנשים ונתתיו לה' כל-ימי חיי ומורה לא-יעלה על-ראשו.

הנס הגדול

וישכמו בבקר וישתחוו לפני ה' וישבו ויבאו אל-ביתם הרמתה וידע אלקנה את-חנה אשתו ויזכרה ה'. והיה לתקפות הימים ויהר חנה ותלד בן ותקרא את-שמו שמואל כי מה' שאלתיו.

הפי אנד: שמואל נולד! חנה מביאה אותו למשכן ומפקידה אותו בידי עלי הכהן, כדי שיכשירו לנבואה ולהנהגת העם (בהמשך היא יולדת עוד שישה ילדים. שמואל א', פרק ב', פסוק ה'). לאחר מכן היא שבה למשכן כדי לתת תודה לה'.

ב. לימוד זכות

התלמוד בתפקיד הסנגור

מהסיפור מצטיירת דמותה של פנינה כאישה לא נחמדה במיוחד. היא מקנטרת את חנה ומציקה לה ללא הרף. אולם רבי לוי מלמד זכות עליה.

מקור 2 תלמוד בבלי, מסכת בבא בתרא, דף ט"ז עמוד א' [עם ביאור ותרגום אבן ישראל]

אמר ר' לוי: שטן שקטרג על איוב, ופנינה שהציקה לחנה אמו של שמואל הנביא, לשם שמים נתפנונו.

שטן - כיון שקרא להקדוש ברוך הוא שנוטה נעתו אחר איוב ומשבח אותו, אמר: חס ושלום, ישפח את אהבתו של אברהם.

פנינה - שגאמר: "וכעסתה צרתה גם כעס בעבור הרעמה" (שמואל א' א, ו), כלומר, כדי שתצטער ותתפלל.

דרש רב אחא בר יעקב בפפוניא את הדברים הללו, בא השטן ונשק את רגליו כתודה על שלמד עליו זכות.

רבי לוי יוצר משוואה בין פנינה לשטן, אבל באמצעות השידוך הלא מחמיא הזה הוא רוצה לחשוף פן אחר בכל הסיפור הזה.

[שטן: כינוי למלאך רע, המקטרג על בני האדם ומבקש להענישם על חטאיהם]

מקור 3 ספר איוב, פרק א', פסוקים ז'-ו"א

מה רצה השטן מאיוב?

ויאמר ה' אלי השטן: מאין תבא? ויען השטן אתה' ויאמר: משוט בארץ ומהתהלך בה. ויאמר ה' אלי השטן: השמת לבך על עבדי איוב? כי אין כמהו בארץ איש תם וישר ירא אלהים וסר מרע.

ויען השטן אתה' ויאמר: החנם ירא איוב אלקים? הלא אתה שכת בעדו ובעד ביתו ובעד כל אשר לו מסביב, מעשה ידיו ברכת ומקנהו פרץ בארץ. ואולם שלחנא ידך וגע בכל אשר לו, אם לא עלי פניך יברכך.

הקב"ה התפאר בפני השטן באיוב, שהוא איש תם וישר. השטן מנסה לגמד את איוב: מה החוכמה שהוא אדם טוב? הלוא נתת לו כל טוב, בירכת אותו במשפחה יפה ובנכסים רבים. נסה אותו קצת, ותראה שהוא יפסיק לברך ולעבוד אותך.

הדיאלוג הקצר הזה משנה את חייו של איוב מן הקצה אל הקצה. השטן מעביר את איוב ניסיונות קשים, צרות ואסונות, ומכאן המקור לביטוי 'ייסורי איוב'. ואולם איוב, מצידו, נשאר אדם טוב וישר ואיתן באמונתו בה'. בסיום הסיפור, השטן בכבודו ובעצמו מודה שאיוב אכן עמד במבחן, ושוב ה' מברך אותו במשפחה גדולה ויפה ובעושר עצום.

אומר רבי לוי בתלמוד שהשטן בעצם התכוון לטוב. הוא ראה שה' כה מתרשם מאיוב, וזה עורר בו פחד שהערכת היתר לאיוב תוריד את ערך מניותיו של אברהם אבינו. הנה, לא רק אברהם נאמן לה' – אלא גם איוב. השטן חשש שההערכה לאיוב תגרום לפיחות במעמד של בני אברהם – עם ישראל. לכן הציע להעמיד את איוב בניסיונות קשים כדי לגרום לו לאבד את אמונתו.

ממשיך רבי לוי ואומר שגם פנינה – שירדה לחייה של חנה – לא התכוונה לרע. היא רצתה לוודא שחנה לא תשלים עם הגזרה ועם העריריות שלה, ולא תשקע באדישות, אלא תתפלל ותתחנן לה' מעומק ליבה לזרע. אף אחד לא יוכל להתפלל במקומה בעבור עצמה.

ג. הרובד הפנימי

מקור 4 כתר שם טוב, הוספות, מד

פְּנִינָה רוּמָז לְסִטְרָא אַחְרָא, כְּמֵאמַר חַז"ל שְׁטֵן וּפְנִינָה כו' לְשֵׁם שְׁמַיִם נִתְּפָנּוּ, וְחִנָּה רוּמָז לְשְׁכִינָה, וּמִתְרַעַם הַכְּתוּב עַל הָעֵדֶר הַצְּדִיקִים כו' וְיִלְדִים דְּסִטְרָא אַחְרָא רַבִּים.

<< הרבי

פנינה היא כמו השטן

הבעל-שם-טוב פירש מה שכתוב: "ויהי לפנינה ילדים ולחנה אין ילדים", ש"פנינה" מתייחס ללעומת זה,

כמובן מדברי הגמרא² "שטן ופנינה לשם שמים נתכוונו" - והיינו, שכשם שבנוגע לשטן הנה רק הכוונה הפנימית בשרשה ומקורה היא "לשם שמים", אבל בגלוי למטה מציאותו של השטן היא באופן של היפך הסיוע לתורה ומצוות, כן הוא גם בנוגע לפנינה (שמחברים אותה עם השטן - "שטן ופנינה" במשפט אחד), אף שבפנימיות היתה כוונתה לשם שמים, כמו שכתוב³ "וכעסותה צרתה גו' בעבור הרעימה", "שתתרעם על שהיא עקרה ותתפלל"⁴.

הרבי מסביר שהבעל-שם-טוב לומד מדברי הגמרא דבר טוב והיפוכו: אכן, רבי לוי סבר שכוונתה של פנינה הייתה טובה; אך מההשוואה לשטן למדים שבסופו של דבר פנינה היא כמו השטן. גם לשטן יש כוונה טובה, אך ברור שבמבט חיצוני הוא אנטייתזה לטוב ולקדושה. גם פנינה, אף שאולי הייתה לה כוונה טובה – התנהגה בצורה מאוד לא רצויה. כמאמר העולם: הדרך לגיהנום רצופה כוונות טובות... לכן, פנינה מסמלת את צד ה'קליפה' וחנה את צד הקדושה.

למי יש ילדים ולמי אין?

ועל זה מתרעם ומתאונן הכתוב - כהמשך תורת הבעל-שם-טוב - שלפנינה יש ילדים, היינו, שכאשר מדובר על אודות עניני העולם, אזי יש ילדים, שישנם כמה וכמה שעוסקים בזה, מה שאין כן בנוגע לחנה, שמתייחס לצד הקדושה, אזי "אין ילדים".

ישנה שורה אחת בסיפור, שבקריאה שטחית נראית כלא יותר מאשר עובדה רלוונטית לעלילה: לחנה אין ילדים ולפנינה יש ילדים. אך בקריאה מעמיקה לאור תורת החסידות, הנתון הזה הוא זעקה נוקבת: מדוע ל'חנה' אין ילדים ול'פנינה' יש?!

(3) שמואל שם, 1.
(4) פרש"י בבא בתרא שם.

(1) שמואל א, ב.
(2) בבא בתרא טז, א. וראה לקו"ת חוקת סב, א. ובכ"מ.

ולפי הפרשנות האלגורית של שתי הדמויות: מדוע ל'חנה' – לדברים קדושים ולרוחניות – אין מתנדבים ואהדה ציבורית, ובבית הכנסת צריכים לעבוד קשה בשביל מניין, אך ל'פנינה' – לדברים גשמיים ולמטריאליזם הנוצץ יש הרבה "ילדים" – אוהדים ותומכים.

בשיחה אחרת, מפרט זאת הרבי עוד יותר, וממחיש זאת גם בפירוש הפשוט של השמות **חנה** ו**פנינה**, ומלמד שהן קיימות בכל אחד ואחת מאיתנו.

חנה - קדושה, פנינה - חומרנות

יש לומר הביאור בזה - בנוגע לעבודת ה'⁵:

השמות חנה ופנינה - שהרי שם דבר הוא⁶ - מורים על שתי דרכי הנהגה: חנה - מלשון "מצא חן בעיני ה'"⁷ - מורה על הנהגה הראויה על פי התורה והמצוות, כיון שיודעים שזוהי הדרך למצוא חן בעיני ה'; ואילו פנינה - מלשון פנינים (כמו "יקרה היא מפנינים"⁸), אבנים טובות ומרגליות - מורה על הנהגה באופן שעיקר ההשתדלות היא בעיני עולם הזה, שתופסים מקום כו'.

השם חנה מורה על 'חן' – אישה שרוצה למצוא חן בעיני ה' באמצעות לימוד תורה וקיום מצוות, ואילו השם פנינה מורה על פנינים – הנאות העולם הזה.

(ולהעיר, שגם ענין הפנינים יכול להיות באופן שמנצלים זאת לעבודת ה', שזהו כללות הענין דבירור העולם, שעל ידי זה נעשים עניני העולם ראויים להיות פנינים בכתרו של מלך מלכי המלכים הקב"ה; אבל בינתיים, קודם הבירור, הרי הם עניני עולם הזה, ולכן יש צורך בזהירות יתירה שלא להימשך אחריהם כו').

הרבי מבהיר, שגם בפנינים ניתן להשתמש לעבודת ה', אם משתמשים בהן בכוונה נאותה ולא בצורה גסה ואנוכית.

החומרנות פופולרית בחברה

ומצד ההעלם וההסתר שבעולם יכול להיות מעמד ומצב ש"ויהי לפנינה ילדים ולחנה אין ילדים"⁹, ולא עוד אלא ש"כעסותה צרתה גו"¹⁰, היינו, שפנינה איננה יכולה לסבול את הנהגתה של חנה שמשדלת למצוא חן בעיני ה'.

עקב המצב הרוחני הירוד בעולם, לא רק שלפנינה יש יותר תמיכה ברחוב, אלא כשיש מישהו שמתנהג כמו 'חנה' – ומשתדל למצוא חן בעיני ה', הרחוב אינו מחבב אותו – 'פנינה' מתנכלת אליו.

ריש ע' תתקכב.
(8) משלי ג, טו.
(9) שמואל שם, ב.

(5) ברשימה נוספת: שזוהי הוראה מיוחדת לנשי ישראל.
(6) ראה ברכות ז, ב. יומא פג, ב. זהר ח"א ו, סע"א. ח"ב קעט, סע"ב. ועוד.
וראה גם אנ"ק ח"א ע' ס"ע רפח ואילך. לקו"ש ח"ו ס"ע 35 ואילך. וש"נ.
(7) ס"פ בראשית. וראה גם לקו"א להה"מ ס"ד. מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"ב

חנה מתעקשת להשפיע על העולם

וכאשר אלקנה מנסה לנחם את חנה באמרו "הלא אנכי טוב לך מעשרה בנים"¹⁰, היינו, שיכולים להסתפק באופן העבודה של "אלקנה", קנה (חכמה של) א-ל¹¹, שזוהי עבודתו של הצדיק בינו לבין קונו בלבד - אומרת חנה שאינה מסתפקת בזה, אלא רצונה ובקשתה שהקב"ה יתן לה "זרע אנשים"¹², "זרע שמובלע בין אנשים"¹³, היינו, שגם "בין אנשים", בהיותו בעולם, תהיה הנהגתו על פי התורה, באופן של נשיאת חן בעיני ה'¹⁴.

אלקנה מנסה לנחם את חנה - את היהודי שמנסה למצוא חן בעיני ה', שלא ירגיש רע מכך שאין לו תומכים ומושפעים, ושיסתפק בכך שהוא עצמו אדם צדיק שעושה את הדבר הנכון. על זה עונה חנה, שהיא רוצה זרע אנשים. היא רוצה להשפיע על העולם! היא מרגישה צורך לחלוק את האור הזה עם אחרים, לשתף עוד רבים במשמעות החיים ובייעוד הרוחני לשמם הם קיימים.

ואכן הקב"ה שמע לתפלתה, וכפי שאמרה בתפלתה: "אל הנער הזה התפללתי"¹⁵, "וגם אנכי השאלתיהו לה' כל הימים גו'¹⁶."

ועל זה הודתה חנה לה' באמרה בשירתה ש"עקרה ילדה שבעה" - שבעה (גם) מלשון שובע¹⁷, והיינו, שענין הבנים היה אצלה באופן של שובע, די והותר¹⁸.

ואכן, הקב"ה שמע לתפלתה והעניק לה ילדים, שהשפיעו רבות על העולם. לכן היא חוזרת ומודה לה', ואומרת שהיא ילדה שבעה ילדים, מלשון 'שׁוֹבֵעַ' - היא שביעת רצון מהשפעתה בעולם.

משיחת ליל שמחת תורה (קודם הקפות), ה'תשכ"ד
תורת מנחם חלק ל"ח עמ' 113

<< הרבי

ומזה מובן גם בנוגע לפשטות הענינים - "אין מקרא יוצא מידי פשוטו"¹⁹.

כדי לפעול בשלימות את תוכן תורת הבעל-שם-טוב בעניין חנה ופנינה בנוגע לפעולות בתורה ומצוות - יש לפעול ענין זה כפשוטו, היינו, שתמורת המצב שהיה בעבר, שלפנינה יש ילדים ולחנה אין ילדים, יהיו לחנה ריבוי ילדים.

כדי לפעול את סיפור חנה ברובדו הפנימי - שרומז להשפעה הרוחנית על העם - יש לוודא קודם כל שיהיה עם, ריבוי ילודה...

(10) שם, כז.
(11) שם, כח.
(12) ראה ויק"ר פכ"ט, ח.
(13) ע"פ לשון הכתוב - ויקהל לו, ז.
(14) שבת סג, א. וש"נ.

(10) שם, ח.
(11) ראה סידור (עם דא"ח) קטז, א. שיחת יום שמח"ת תש"ד ס"ו (סד"ש תש"ד ריש ע' 35).
(12) שם, יא.
(13) ברכות לא, ב.
(14) ראה גם ת"מ חכ"ז ס"ע 340.

וזהו גם פשטות הענין שבראש השנה נפקדה חנה, באופן שמתאים גם עם תוכן הענין על דרך הדרוש:

כאשר ההנהגה בראש השנה היא כראוי, שאז מתפללים באופן של "מרת נפש"²⁰ עבור ילדים, "אל הנער הזה התפללתי"²¹, להעמיד ילדים באופן שיהיו קשורים לעולם עם מקדש ה' ומשכן ה', "וישב שם עד עולם"²² - אזי ממלא הקב"ה את הבקשה (בראש השנה נפקדה חנה), ונעשית שנה שמרובה בבנים ובנות לומדי תורה ועוסקים במצוות, ש"כל רואיהם יכירום כי הם זרע ברך ה'"²³.

פה מתחברים הרבדים של הפשט והסוד, כמו קצוות חוטים שנשזרים זה בזה: בראש השנה, יום התפילה המרכזי של השנה, אנו עוסקים בתפילת חנה לילד – שרומזת לשני התחומים המרכזיים של חיינו: ראשית, לילודה ממשית, לגשמיות; ובנוסף לכך גם להשפעה יהודית אידאולוגית, לרוחניות.

וכאשר מתפללים כראוי, מברך הקב"ה את עם ישראל בשני הדברים גם יחד.

משיחת ו' תשרי, ה'תשכ"ז, הנחת השומעים בלתי מוגה.
תורת מנחם חלק מ"ח עמ' 50

(22) שם, כב.
(23) ישעי' סא, ט.

(20) שם א, י"ד.
(21) שם, כז.